

Inhoud

1	Inleiding	1
	<i>Koos van Nugteren</i>	
1.1	Lumbago	3
1.2	Waar komt de pijn vandaan?	3
1.2.1	Nociceptieve lokale rugpijn	3
1.2.2	Somatische referred pain	4
1.2.3	Radiculaire pijn	5
1.2.4	Radiculopathie	6
1.3	De discus en de facetgewrichten	7
1.4	Discuslaesies: fysiologisch?	8
1.5	Recente ontwikkelingen: speelt infectie een rol?	10
1.6	Rugpijn: predisponerende factoren	10
1.7	Discuslaesies en discografie	10
1.8	Discuslaesies en histologie	11
1.9	Discuslaesies en symptomatologie	12
1.10	Niet-discogene rugpijn	14
1.11	Patiënttevredenheid	14
1.12	Casuïstiek	14
	Literatuur	15
2	Lage rugpijn bij een 13-jarige scholier	17
	<i>Ingrid Vrenken</i>	
2.1	Inspectie in stand	18
2.2	Functieonderzoek	18
2.3	Palpatie	18
2.4	Interpretatie	19
2.5	Therapie	21
2.5.1	Houdingsinstructies	21
2.5.2	Oefentherapie	22
2.5.3	Fysieke activiteiten stimuleren	23
2.6	Follow-up	23
2.7	Bespreking	23
	Literatuur	23
3	Addendum: lage rugklachten bij tieners	25
	<i>Piet van Loon en Koos van Nugteren</i>	
3.1	Inleiding	26
3.2	Oorzaken	26
3.3	Therapie	27
3.4	Preventie	28
3.5	Het risico van zitten	28
3.5.1	De juiste zithouding	28
	Literatuur	30

4	Frequent optredende nek- en rugklachten bij een 23-jarige hockeyster	33
	<i>Koos van Nugteren</i>	
4.1	Inspectie	34
4.2	Functionieonderzoek	34
4.3	Specifieke palpatie	34
4.4	Interpretatie	34
4.5	Therapie	36
4.6	Follow-up	37
4.7	Bespreking	37
	Literatuur	38
5	Addendum: discusdegeneratie van de lumbale wervelkolom	39
	<i>Koos van Nugteren</i>	
5.1	Inleiding	41
5.2	Voeding van de discus: vascularisatie en diffusie	41
5.3	Innervatie	41
5.4	Terminologie	43
5.5	Hernia nucleï pulposi	44
5.6	Biomechanica van de discus	44
5.6.1	Vloeistofpomp	45
5.7	Pathogenese van de discusdegeneratie	46
5.8	De facetgewrichten	48
5.9	Anterolisthesis	49
5.10	Retrolisthesis	50
5.11	Discusdegeneratie: veranderingen in het bewegingssegment	51
5.12	Discusdegeneratie: predisponerende factoren	53
5.13	Psychosociale factoren	54
5.14	Evolutie van lage rugpijn ten gevolge van discuslijden	55
	Literatuur	55
6	Acute lumbago bij een 26-jarige fysiotherapeut die leidde tot chronische lage rugklachten: een follow-up van 35 jaar	59
	<i>Koos van Nugteren</i>	
6.1	Inleiding	61
6.2	Interpretatie	61
6.3	Follow-up	63
6.4	Interpretatie	63
6.5	Verdere follow-up	65
6.6	Inspectie	65
6.7	Palpatie	65
6.8	Functionieonderzoek	66
6.9	Palpatie	66
6.10	Interpretatie	66
6.11	Therapie	67
6.12	Follow-up	67
6.13	Interpretatie	68
6.14	Verdere follow-up	70

6.15	Interpretatie	71
6.16	Bespreking	72
	Literatuur	72
7	Recidiverende acute lumbago bij een schaatsliefhebber	73
	<i>Henk Jan Kooke, Bert Bruggeman en Gerben Geerdink</i>	
7.1	Follow-up	74
7.2	Interpretatie	75
7.3	Therapie	76
7.4	Follow-up	77
7.5	Bespreking	77
	Literatuur	77
8	Recidiverende lumbago: conservatieve behandeling en preventie	79
	<i>Koos van Nugteren</i>	
8.1	Beleid na een eerste episode van acute lumbago	80
8.2	Preventie van recidivering	81
8.3	Werkhervatting	83
	Literatuur	83
9	Hevige lumbale rugpijn met uitstraling in beide benen die niet verdwijnt in lig bij een 47-jarige vrouw	85
	<i>Koos van Nugteren</i>	
9.1	Inspectie	86
9.2	Functioneelonderzoek	86
9.3	Palpatie	86
9.4	Interpretatie	86
9.5	Therapie	88
9.6	Follow-up	88
9.7	Interpretatie	90
9.8	Verdere follow-up	90
9.9	Bespreking	90
	Literatuur	91
10	Addendum: de waarde van beeldvorming bij discogene aandoeningen	93
	<i>Koos van Nugteren en Dos Winkel</i>	
10.1	Inleiding	94
10.2	Röntgenfoto's	94
10.3	MRI van de discus	94
10.4	MRI van de wervels	95
10.5	Discografie	97
10.6	Kliniek en beeldvorming	98
10.7	Catastroferen	100
10.8	Conclusie	100
	Literatuur	101

11	Chronische progressieve lage-rugpijn met uitstraling in twee dermatomen bij een 44-jarige havenarbeider	103
	<i>Jef Michiels</i>	
11.1	Inspectie	104
11.2	Functionieonderzoek	104
11.3	Aanvullend onderzoek	104
11.4	Interpretatie	106
11.5	Therapie	106
11.6	Follow-up	107
11.7	Bespreking	107
	Literatuur	108
12	Toenemende pijnklachten in beide benen tijdens het lopen bij een 55-jarige jarige docent die vier jaar voordien een bypassoperatie onderging	109
	<i>Koos van Nugteren</i>	
12.1	Inspectie	110
12.2	Palpatie	110
12.3	Functionieonderzoek van de lumbale wervelkolom	110
12.4	Interpretatie	110
12.5	Aanvullend onderzoek	111
12.6	Therapie	112
12.7	Follow-up	112
12.8	Interpretatie	112
13	Addendum: kanaalstenose van de lumbale wervelkolom	115
	<i>Koos van Nugteren</i>	
13.1	Etiologie	116
13.2	Symptomatologie	120
13.2.1	Lordose	121
13.3	Neurogene en vasculaire claudicatio	121
13.4	Beeldvorming	122
13.5	Therapie	123
13.5.1	Conservatieve behandeling	123
13.5.2	Operatieve behandeling	123
13.5.3	Conservatief versus operatief	124
	Literatuur	124
14	Een 58-jarige man met sinds tien jaar lage rugpijn en recentelijk met uitstraling in het rechterbeen	127
	<i>Koos van Nugteren</i>	
14.1	Inspectie	128
14.2	Functionieonderzoek	128
14.3	Interpretatie	128
14.4	Aanvullend onderzoek	129
14.5	Interpretatie	129
14.6	Therapie	130
14.7	Follow-up	131

14.8	Fysiotherapeutisch beleid	132
14.9	Follow-up	132
15	Addendum: injecties en zenuwblokade bij lage rugklachten	133
	<i>Ellen Hendrickx en Koos van Nugteren</i>	
15.1	Inleiding	134
15.2	Facetgewrichten	134
15.3	Proefinfiltratie	135
15.4	Definitieve denervatie	136
	Literatuur	137
16	Een 71-jarige man met hevige pijn en stijfheid in het rechterbeen na een val van een ladder	139
	<i>Koos van Nugteren</i>	
16.1	Inspectie	140
16.2	Palpatie	140
16.3	Functieonderzoek	140
16.4	Onderzoek van de lumbale wervelkolom	141
16.5	Interpretatie	141
16.6	Aanvullend onderzoek	141
16.7	Therapie	141
16.8	Follow-up	142
16.9	Bespreking	143
	Literatuur	147
17	Een 38-jarige man met steeds terugkerende nachtelijke rug- en bilpijn die sterk vermindert in de loop van de ochtend	149
	<i>Koos van Nugteren</i>	
17.1	Algemene palpatie en inspectie	150
17.2	Functieonderzoek	150
17.3	Interpretatie	150
17.4	Toegevoegde tests	151
17.5	Interpretatie	151
17.6	Aanvullende anamnese	152
17.7	Aanvullend bloedonderzoek	152
17.8	Therapie	152
17.9	Follow-up	153
	Literatuur	153
18	Addendum: spondyloartritis	155
	<i>Koos van Nugteren</i>	
18.1	Inleiding	156
18.2	Prevalentie	157
18.3	Etiologie	158
18.4	Classificatie	159
18.4.1	Classificatiecriteria voor axiale spondyloartritis	159
18.4.2	Classificatiecriteria voor perifere spondyloartritis	160
18.5	Diagnosticering	160

18.5.1	Anamnese	160
18.5.2	Inspectie en klinisch onderzoek	161
18.5.3	Beeldvormend onderzoek	161
18.5.4	Bloedonderzoek	162
18.6	Therapie	162
18.6.1	Fysiotherapie	162
18.6.2	Medicijnen	162
18.6.3	Operatie	163
	Literatuur	163
19	Pijn en controleverlies in beide benen bij een 76-jarige man	165
	<i>Koos van Nugteren</i>	
19.1	Inspectie	166
19.2	Functieonderzoek	166
19.3	Interpretatie	166
19.4	Aanvullend onderzoek	167
19.5	Interpretatie	167
19.6	Therapie	168
19.7	Follow-up	169
19.8	Bespreking	169
	Literatuur	169
	Bijlagen	171
	Bijlage I: Het functieonderzoek van de lumbale wervelkolom	173
	Bijlage II: Pijnprovocatietests van de sacro-iliacale gewrichten	179
	Bijlage III: Innervatie van de huid van het been en de voet	187
	Bijlage IV: Voorbeelden van (on)veilig ruggebruik	191
	Bijlage V: Recidiverende lumbago: oefeningen ter preventie	205
	Bijlage VI: Patiënteninformatie kanaalstenose of facetgewrichtsoverbelasting	209
	Bijlage VII: Patiënteninformatie discusletsel	215
	Bijlage VIII: Patiënteninformatie kanaalstenose	219
	Eerder verschenen delen uit de serie Orthopedische Casuïstiek	221
	Literatuur	222
	Register	223

Onderzoek en behandeling van lage rugklachten

van Nugteren, K.; Winkel, D.; Bruggeman, B.; Geerdink, G.; Kooke, H.J.; Michielsen, J.; van Loon, P.; Vrenken, I.; Hendrickx, E.

2017, XIII, 225 p. 139 illus., 116 illus. in color., Softcover

ISBN: 978-90-368-1818-6